

«Методи, інструменти та технології партисипації: інформування громадськості»

Кадрія Сафіуліна

Додатковий матеріал: «Громадський форум

як інструмент для формування виваженого громадського судження»

Сьогодні в Україні досить багато інструментів інформування громадян. Можна знайти інформаційний канал на будь-який смак.

Навіть у дітей є свої улюблені канали розповсюдження інформації. Восьмирічна дитина із планшетом або іншим гаджетом вже нікого не дивує. Молодь та люди середнього віку занурені в соціальні мережі, звідки черпають цікаву для них інформацію; людей похилого віку більше приваблюють телевізійні новини чи радіотрансляції, а також повідомлення з місцевих та національних видань.

При цьому далеко не всі люди можуть сформуванати власне уявлення щодо певної проблеми лише на основі інформації з газет, телебачення або радіо. Досить багато з них, щоб сформуванати власну думку щодо проблеми, мають потребу її обговорити. Це стосується навіть досить простих речей, не кажучи вже про проблеми розвитку місцевих громад чи їхньої відбудови. Для розуміння зазначених проблем необхідно мати певний рівень технічних, економічних, юридичних та інших знань.

Кожен з нас переважно спілкується з людьми приблизно такого ж соціально-економічного статусу, тобто в досить обмеженому колі. У таких вузьких колах народжується думка, яка властива саме цій групі та відповідає її інтересам і потребам.

Для того, щоб обговорення проблем місцевого розвитку не замикалося в обмежених колах, потрібно забезпечити розгляд різних думок, пріоритетів та уподобань. Більш того, якщо під час обговорення навіть різних думок не буде озвучено експертну думку щодо проблеми, то в результаті обговорення можна отримати банальні думки, а іноді і просто хибні.

Під час проведення фокусних груп для визначення ставлення низки категорій населення до різних проблем місцевого життя збираються люди, близькі за певними ознаками (вік, стать, рівень освіти чи статусу). Оскільки головною метою фокус-групової дискусії є виявлення думок учасників та отримання розуміння, чому складаються саме такі думки, то серед висловлених нерідко можна було почути й хибні думки. Зокрема, дехто з респондентів-пенсіонерів вважав, що комунальні тарифи такі високі, тому що підприємства-надавачі послуг у розрахунках тарифів враховують заборгованість споживачів за послуги. А насправді це не так. Іноді, уже після закінчення фокусних груп, з учасниками спілкувався керівник або фахівець підприємства та роз'яснював людям, і як формуються тарифи, і куди йдуть кошти від оплати за послуги, і як залежать одне від одного вартість та якість послуг.

Тому до обговорення місцевих проблем варто залучати широкий загаль, причому обов'язковою є участь експертів з цих питань. Саме такі широкі обговорення сприяють формуванню більш виваженої громадської позиції щодо актуальних проблем місцевого розвитку та відбудови громад.

Ефективним інструментом формування виваженої громадської думки є громадські форуми. **Громадський форум** – це обговорення проблеми шляхом виваженого діалогу – дискусії, яка побудована навколо 3-4 підходів до розв'язання проблеми.

Виважений діалог – це не просто обговорення, це спосіб прийняття рішень, які дозволять громадськості діяти спільно. Обговорення шляхом виваженого діалогу охоплює всі наслідки та витрати від застосування різних підходів, формуючи виважене громадське судження.

Підходи не є суто науковими, вони виникають унаслідок аналізу громадської думки за матеріалами соціологічних досліджень, інформації у ЗМІ, спілкування із представниками громадськості, експертами тощо. Підходи не є взаємовиключними й не виглядають, як остаточний набір усіх можливих варіантів розв'язання проблеми.

Розгляньмо деякі загальні характеристики підходів:

- кожен підхід базується на певному баченні проблеми;
- кожен підхід пропонує конкретний засіб для подолання проблеми;
- кожен підхід супроводжується певним набором мотивацій, цінностей, побоювань, надій.

Як потрібно подавати підходи:

- яскраво описати з визначенням того, що є цінним для прихильників;
- використовувати приклади з життя;
- розглядати погляди різних людей;
- представляти кожен підхід з найкращого боку.

Виважене громадське судження з певної проблеми – це судження не фахівців, а звичайних людей. Причому виважене судження населення означає його поінформованість та обізнаність щодо всіх аспектів проблеми. Обговорюючи підходи, ми повинні відповісти на декілька запитань:

- Наскільки вагомими будуть наслідки прийнятого рішення?
- Які витрати ми понесемо?
- З чим ми готові погодитися, і з чим ми не можемо примиритися?
- Які переваги ми бачимо в тому підході, який ми відкидаємо, і якими є недоліки того підходу, який видається нам більш прийнятним?

Ведучий громадського форуму – фасилітатор. Він оголошує правила проведення громадського форуму:

- Фасилітатор спрямовує обговорення, залишаючись при цьому нейтральним.
- Усі беруть участь у дискусії.
- Ніхто не домінує в дискусії, та кожен має можливість висловитися.
- Обговорення не виходить за межі обраної теми та зосереджено на визначенні нашої позиції.
- Враховуються всі запропоновані думки та підходи до проблеми.
- Підтримується атмосфера дискусії, що є необхідним для аналізу альтернатив.
- Ми слухаємо та чуємо одне одного.

Завдання учасників громадського форуму – рухатися до вибору позиції щодо проблеми, яка нас усіх турбує, через таке:

- розуміння того, як ця проблема впливає на людей;
- розуміння основних фактів;
- аналіз усіх «за» та «проти», а також ціни та наслідків кожного з можливих варіантів розв'язання проблеми;

- прагнення вислухати інших і шанобливе ставлення до їхнього погляду;
- пошук того, що робить вибір таким складним;
- подолання в собі конфлікту цінностей.

Таким чином, вибір позиції – це робота!

Основним результатом проведених форумів є **зміни в людях**. Досвід спільного виваженого обговорення робить людей більш впевненими, вони усвідомлюють, що мають власну думку та можливість її висловити.

Другий важливий результат: **виважене обговорення робить з розрізнених людей громадськість**, яка може об'єднатися для спільних дій.

І третім результатом є пробудження в людей **громадянської відповідальності** – люди починають визнавати власну відповідальність за більшу частину проблем у своїй громаді.